

Bruxelles, 2.12.2015.
COM(2015) 624 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**Provedba Europskog programa sigurnosti:
Akcijski plan EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i
eksplozivima te njihove uporabe**

1. UVOD

U Europskom programu sigurnosti, koji je Komisija donijela 28. travnja 2015.¹ prepoznata je potreba za jačanjem pravnog okvira o vatrenom oružju i za borbom protiv nezakonite trgovine oružjem. Njime je istaknuta i potreba ograničavanja pristupa terorističkih mreža opasnim tvarima poput eksploziva i uporabe tih tvari.

Uzimajući u obzir Europski program sigurnosti, Vijeće je 8. listopada 2015. pozvalo države članice, Komisiju, Europol i Interpol da ojačaju uporabu sredstava za borbu protiv trgovine vatrenim oružjem².

Nezakonita trgovina vatrenim oružjem jedna je od glavnih poslovnih djelatnosti skupina koje se bave organiziranim kriminalom. Ona je glavni izvor prihoda, uz ostale oblike nezakonite trgovine poput trgovine drogom. Vatreno oružje potiče ostale oblike kriminalnih radnji i upotrebljava se za zastrašivanje, prinudu i nasilje među bandama. Osim organiziranog kriminala, na nužnost ukidanja pristupa vatrenom oružju i eksplozivima ukazali su i kobni teroristički napadi izvedeni protekle godine. Napadima u Parizu i Kopenhagenu te osujećenim napadom na vlak iz mreže Thalys istaknuta je činjenica da terorističke mreže imaju pristup oružju i eksplozivima putem mreža organiziranog kriminala i crnog tržišta.

U tom je kontekstu ključno da EU, a posebno države članice, ojačaju napore u rješavanju ozbiljne opasnosti koju nezakonita trgovina vatrenim oružjem i uporaba eksploziva predstavljaju za unutarnju sigurnost Unije.

Komisija je 18. studenoga 2015. donijela paket **zakonodavnih mjera** u svrhu jačanja nadzora nad vatrenim oružjem u Europskoj uniji³. Idući korak mora biti poboljšanje **operativne suradnje** na razini EU-a među državama članicama te s trećim zemljama.

U ovoj su Komunikaciji navedene posebne mjere nužne za provedbu Europskog programa sigurnosti u području nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima, koji se temelji na Operativnom akcijskom planu za 2016.⁴ u okviru ciklusa politika EU-a⁵.

2. OGRANIČAVANJE PRISTUPA NEZAKONITOM VATRENOM ORUŽJU I EKSPLOZIVIMA

Unatoč postojećem zakonodavstvu na razini EU-a, pristup vatrenom oružju, eksplozivima i prekursorima eksploziva⁶ i dalje je prejednostavan. Pristup putem nezakonitih kanala složeniji je zbog dostupnosti vatrenog oružja na internetu. Potreban je sveobuhvatan pristup kojim će se poduprijeti suzbijanje nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima te osigurati zakonita trgovina vatrenim oružjem i uporaba kemijskih tvari.

Izgradnja bolje podatkovne slike

Ključno je stvoriti bolju podatkovnu sliku o trgovini vatrenim oružjem i uporabi eksploziva te o preusmjeravanju sa zakonitih tržišta kako bi se unaprijedio i ubrzao učinkovit odgovor tijela

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

² <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/08-jha-fighting-trafficking-firearms/>

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

⁴ Dokument s ograničenim pristupom.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2015/eu-policy-cycle-tackle-organized-crime/>

⁶ Prekursori eksploziva kemijske su tvari ili smjese koje se mogu upotrebljavati za proizvodnju eksploziva.

za provedbu zakona na te prijetnje i poboljšali postojeći statistički i analitički alati **na razini EU-a i na nacionalnoj razini**.

U tu bi svrhu svi relevantni dionici trebali poduzeti sljedeće korake:

1. Komisija poziva sve države članice na osnivanje međusobno povezanih **nacionalnih kontaktnih točaka** za vatreno oružje kako bi se razvila stručnost i poboljšala analiza i strateško izvještavanje o nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem, prije svega kombiniranom uporabom prikupljenih balističkih i kriminalističkih podataka i podataka⁷;
2. Budući da se lanac nezakonite trgovine širi izvan granica Europe, Komisija će surađivati s Uredom Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC), koji ima ključnu ulogu u razvoju međunarodno usklađenog prikupljanja podataka radi redovitog **praćenja globalnih pravaca nezakonite trgovine oružjem** prema EU-u, a podaci će biti dostupni svim tijelima za provedbu zakona;
3. U skladu s Operativnim akcijskim planom za 2016., **Europol** bi trebao pojačati svoje mjere u pogledu **nezakonite trgovine na internetu**⁸ i preusmjeravanju zakonite trgovine te upotrebljavati **Jedinicu EU-a za rad u vezi s prijavljenim internetskim sadržajima**⁹ za mogući nadzor nezakonitih izvora vatrenog oružja, eksploziva i prekursora eksploziva;
4. Na temelju procjena dionika¹⁰ Europol će nastaviti poboljšavati prikupljanje informacija i obavještajnih podataka u vezi s vatrenim oružjem, uključujući nezakonitu trgovinu, zaplijenjeno i ukradeno oružje te načine djelovanja kako bi se stvorili pravovremeni **proizvodi znanja / obavijesti sustava ranog uzbunjivanja** i ažurirana **procjena opasnosti** koje, među ostalim, obuhvaćaju sajmove vatrenog oružja¹¹ i poduzeća za žurnu dostavu u EU-u. Europol će te dokumente staviti na raspolaganje svim nacionalnim tijelima država članica za provedbu zakona;
5. Komisija će nastaviti pružati **financijsku pomoć**, s posebnim naglaskom na projekte sa sveobuhvatnim područjem primjene i snažnim utjecajem prikupljanja podataka¹².

Pripremanje za nove prijetnje i rizike

Mreže organiziranog kriminala i terorističke mreže poznate su po brzom razvoju i iskorištavanju tehnoloških inovacija¹³. Komisija će stoga surađivati s industrijom vatrenog

⁷ Tu su ideju predložile države članice na seminaru EU-a o uporabi forenzičke analize za poboljšanje strateške i operativne analize u operativne i taktičke svrhe. Birmingham – 11. studenoga 2015.

⁸ Relevantni istraživački projekti u pogledu nadzora interneta već su pokrenuti u okviru programa Obzor 2020 <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>.

⁹ Jedinica EU-a za rad u vezi s prijavljenim internetskim sadržajima osnovana je 1. srpnja 2015. u cilju borbe protiv terorističke propagande i povezanih nasilnih ekstremističkih aktivnosti na internetu.

¹⁰ Uključujući nacionalnu razinu, privatni sektor i akademsku zajednicu.

¹¹ Informacije prikupljene u operacijama provedbe zakona ukazuju na izloženost sajmove vatrenog oružja nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem.

¹² Komisija već financira, putem Fonda za unutarnju sigurnost (*engl. Internal Security Fund – ISF*), dvije relevantne studije, projekt EFFECT i projekt FIRE, čiji je cilj poboljšati znanje o nezakonitoj trgovini oružjem te olakšati razvoj politika i mjera temeljenih na dokazima diljem Europe. Komisija je dodijelila i približno 60 milijuna EUR za 15 projekata povezanih s eksplozivima u okviru istraživačkog programa FP7 (http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm) te nekoliko projekata u okviru Programa za sprječavanje i borbu protiv kriminala. Komisija će financirati i buduće istraživačke projekte u području sigurnosti iz programa Sigurna društva u okviru Obzora 2020. i projekte u okviru ISF-a.

¹³ Tehnologija 3D tiska može se upotrijebiti za izradu vatrenog oružja i proizvodnju osnovnih sastavnih dijelova za ponovno osposobljavanje onesposobljenog vatrenog oružja. Nemetallno oružje, poput onog izrađenog od kevlar i keramike, predstavlja potencijalni rizik koji zahtijeva pomno praćenje.

oružja i kemijskom industrijom, odgovarajućim nacionalnim tijelima za provedbu zakona i Europolom kako bi procijenila **učinak tehnološkog napretka** na potencijalnu dostupnost vatrenog oružja i eksploziva te ocijenila moguće nedostatke u području sigurnosti.

Istodobno je potrebno povećati sposobnost brze reakcije na nove prijetnje (npr. 3D tisak). Carinska tijela na vanjskim će granicama EU-a, u suradnji s drugim tijelima za provedbu zakona i na temelju informacija dobivenih od Europolu ili drugih sustava za analizu podataka, doraditi važeće zajedničke kriterije rizika kako bi se poboljšalo praćenje nezakonitog trgovanja oružjem i vatrenim oružjem.

Jačanje sigurnosti eksploziva

Trenutačni Akcijski plan EU-a za jačanje sigurnosti eksploziva¹⁴ EU je donijela 2008.¹⁵ Većina mjera već je provedena zajedničkim naporima Komisije, država članica EU-a, Europolu, istraživačkih institucija i privatnog sektora. Postignut je znatan napredak te su države članice posebno istaknule dodanu vrijednost mjera u poboljšanju razmjene informacija i dijeljenja dobrih praksi, razvoju usklađenih normi i postupaka te potpore istraživanju i osposobljavanju u vezi s eksplozivima.

Najvažnije je postignuće Akcijskog plana donošenje Uredbe EU-a 98/2013 o stavljanju na tržište i uporabi prekursora eksploziva¹⁶. Na temelju Uredbe koja je stupila na snagu 2. rujna 2014. moguće je **spriječiti terorističke radnje** onemogućivanjem pristupa sastojcima nužnima za izradu bombi i dopuštanjem ranih policijskih istraga o sumnjivim transakcijama i drugim incidentima. Stoga je **krajnje nužno osigurati da je države članice u potpunosti primjenjuju** i ojačati nadzor prekursora u skladu s razvojem novih prijetnji. To će se provesti sljedećim ključnim mjerama:

1. Komisija će širom EU-a promicati usklađene mjere i prakse, kao što su: a) prekogranična razmjena informacija između nacionalnih kontaktnih točaka kako bi se osiguralo da su tijela za provedbu zakona u svim predmetnim državama članicama upoznata sa sumnjivim incidentima zahvaljujući upotrebi postojeće Europolove platforme, poput Europskog podatkovnog sustava o bombama (*engl. European Bomb Data System – EBDS*) i b) opsežno i sustavno praćenje prodaje prekursora na internetu koji provode tijela za provedbu zakona kao i koraci za daljnje ograničavanje pristupa prekursorima;
2. Komisija će isto tako nastaviti razvijati svoje sudjelovanje u lancu opskrbe prekursorima¹⁷ sastavljanjem i promicanjem smjernica kojima će kemijsku industriju, sektor maloprodaje i ostale relevantne sektore savjetovati o dobrim praksama;
3. Komisija će ubrzati rad kako bi u 2016. predstavila reviziju Uredbe i razmotriti potrebu za strožim mjerama, kao što su uključivanje novih tvari koje predstavljaju

¹⁴ Dokument Vijeća 8109/08

¹⁵ To je uključivalo 48 mjera koje su na sveobuhvatan način usmjerene na brojne aspekte kojima se osigurava sigurnost eksploziva, kao što su prekursori, skladištenje, prijevoz, sljedivost, otkrivanje, istraživanje, prekogranična razmjena informacija i suradnja među agencijama.

¹⁶ Uredbom se ograničava uporaba i jača nadzor nad više opasnih kemijskih tvari koje su prekursori eksploziva i stoga se mogu zlorabiti za izradu eksploziva u kućnoj radinosti.

¹⁷ Subjekti, od proizvođača do trgovaca na malo, obvezni su prijaviti sumnjive aktivnosti nacionalnim kontaktnim točkama u svakoj državi članici. Oni imaju najbolje uvjete za prepoznavanje transakcija koje ne pripadaju u područje uobičajenih aktivnosti u svakom sektoru i za praćenje sumnjivog ponašanja.

prijetnju; proširenje područja primjene kako bi se obuhvatili i profesionalni korisnici; zahtijevanje izjava krajnjih korisnika o transakcijama i registracije proizvođača, trgovaca na malo i uvoznika; ograničavanje i nadziranje izvoza; povećanje ograničenja na prodaju putem interneta i blagajni za samoposluživanje; te utvrđivanje uloge carinskih tijela¹⁸.

Pravilno provjeravanje osoblja nužno je za sprječavanje preusmjerenja, zlouporabe ili nezakonitog pristupa opasnim kemikalijama¹⁹. U državama članicama EU-a ne postoje zajedničke minimalne norme i postupci provjeravanja za zapošljavanje i osposobljavanje osoblja u lancu opskrbe eksplozivima i u drugim sigurnosno osjetljivim sektorima²⁰, a Komisija će razmotriti je li potrebno djelovanje EU-a.

Posebne mjere:

- *poboljšanje postojećih statističkih i analitičkih alata i razvoj procjena na nacionalnoj razini o kretanju vatrenog oružja i njegovoj dostupnosti te davanje prioriteta razmjeni na razini EU-a,*
- *Europol treba razviti analitičke proizvode na razini EU-a te, uzimajući u obzir snažnu povezanost s terorizmom, povećati ulogu praćenja koju ima Jedinica EU-a za rad u vezi s prijavljenim internetskim sadržajima,*
- *praćenje globalnih pravaca nezakonite trgovine oružjem prema EU-u koje provodi UNODC,*
- *suradnja s partnerima kako bi se povećalo znanje o nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem koje, među ostalim, obuhvaća nezakonitu trgovinu na internetu i preusmjerenje zakonite trgovine,*
- *poboljšanje pristupa svim analitičkim proizvodima na razini EU-a i nacionalnoj razini za sva tijela država članica za provedbu zakona,*
- *nastavak pružanja financijske pomoći s posebnim naglaskom na projekte sa sveobuhvatnim područjem primjene i snažnim utjecajem prikupljanja podataka,*
- *procjene rizika koje su rezultat tehnoloških inovacija, primjerice 3D tiska,*
- *jačanje sigurnosti eksploziva potpunom primjenom Uredbe o prekursorima eksploziva i ubrzavanjem revizije Uredbe o prekursorima kako bi se završila 2016.,*
- *procjena potrebe za usklađivanjem normi i postupaka za provjeru na razini EU-a.*

3. JAČANJE OPERATIVNE SURADNJE

U Europskom programu sigurnosti istaknuta je potreba hitnog **jačanja operativne suradnje** relevantnih tijela država članica. Ključno je iskoristiti raspoloživo znanje struke i pružiti odgovarajuće osposobljavanje tijelima za provedbu zakona i drugim relevantnim agencijama i stručnjacima u državama članicama. U tom bi kontekstu trebalo iskoristiti **puni potencijal** tijela za provedbu zakona i mreža stručnjaka²¹.

¹⁸ Preispitivanje će se provesti u savjetovanju sa stručnom skupinom Stalnog odbora za prekursore, <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail&groupID=3245>

¹⁹ Komisija je svoju zabrinutost u tom pogledu već iznijela u Komunikaciji o novom pristupu EU-a za otkrivanje i ublažavanje rizika u vezi s CBRN-E-om, COM(2014) 247 završna verzija.

²⁰ To je već predviđeno Akcijskim planom iz 2008.

²¹ Komisija je pojednostavnila financijsku pomoć operativnim mjerama. U okviru Sporazuma o delegiranju Europske multidisciplinarnе platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT), 7 milijuna EUR isplaćeno je Europolu, od čega je 350 000 EUR u proljeće 2015. namijenjeno osiguranju provedbe Operativnog akcijskog plana (OAP) o vatrenom oružju. Europol će osigurati povlašteno financiranje OAP-a o oružju u 2016.

Jačanje prekogranične operativne suradnje

Većina tih mjera već je sadržana u Operativnom akcijskom planu (OAP) o vatrenom oružju²². One se, među ostalim, odnose na dane zajedničkih akcija i akcije protiv nezakonitih trgovaca i ključnih sudionika (primjerice, zakonitih sektora poslovanja ili poduzeća za žurnu dostavu) poduzete na temelju obavještajnih podataka. Pravosudna suradnja između nacionalnih tijela također je ključna u borbi protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem. Eurojust je proteklih godina sudjelovao u više važnih slučajeva, posebice u vezi s drugim kaznenim djelima, kao što je nezakonita trgovina drogom.

Prekidanje opskrbe nezakonitim vatrenim oružjem na Internetu (javne mreže i mračne mreže)

Lanci organiziranog kriminala i teroristi mogu nabaviti vatreno oružje, dijelove ili sastavne dijelove na internetu, na „javnoj” ili „mračnoj” mreži, što je problem koji najhitnije treba riješiti. Potrebno je provesti sljedeće mjere:

1. osim potpune primjene Operativnog akcijskog plana o vatrenom oružju, Komisija poziva države članice da osnuju **timove za nadzor kibernetičkog prostora** ili da usmjere aktivnosti postojećih timova na otkrivanje nezakonite trgovine vatrenim oružjem, dijelovima ili sastavnim dijelovima te eksplozivima na internetu;
2. na temelju zaključaka operacija Onymous²³ i Darkode²⁴ Europol će pružiti potporu operacijama i istragama država članica operativnom analizom, koordiniranjem i stručnim znanjem, posebno putem visokospecijalizirane tehničke i digitalne **forenzičke potpore** te stavljanjem na raspolaganje Zajedničke radne skupine za borbu protiv kibernetičkog kriminala (J-CAT)²⁵;
3. Europol će razviti i **alat za vođenje istraga na internetu**, posebno u suradnji s američkim Uredom za alkohol, duhan, vatreno oružje i eksplozive;
4. budući da je većina infrastrukture na internetu u vlasništvu privatnog sektora koji njome i upravlja, Komisija će u svoja trenutačna **partnerstva s privatnim sektorom**²⁶ uključiti sprječavanje i otkrivanje nezakonite trgovine vatrenim oružjem, njegovim dijelovima ili sastavnim dijelovima te eksplozivima.

Jačanje nadzora kretanja unutar EU-a

Sustav za nadzor i zaštitu eksploziva (SCEPYLT)²⁷ omogućuje odobravanje prijenosa eksploziva unutar EU-a elektroničkim putem, što nadziranje kretanja eksploziva na području Europe čini bržim i jednostavnijim. U budućnosti bi se mogao upotrebljavati kao alat za praćenje za pomoć u identifikaciji i praćenju.

²² Dokument s ograničenim pristupom.

²³ <https://www.europol.europa.eu/content/global-action-against-dark-markets-tor-network>

²⁴ <https://www.europol.europa.eu/content/cybercriminal-darkode-forum-taken-down-through-global-action>

²⁵ Sjedište Zajedničke radne skupine za borbu protiv kibernetičkog kriminala nalazi se u Europskom centru za kibernetički kriminal (EC3) u Europolu. Osnovana je 1. rujna 2014. kako bi se ojačala borba protiv kibernetičkog kriminala u Europskoj uniji i izvan nje.

²⁶ U kontekstu Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta Komisija procjenjuje koji je najbolji način za borbu protiv nezakonitog sadržaja na internetu.

²⁷ Vidjeti zaključke Vijeća o sustavima i mehanizmima jačanja sigurnosti eksploziva od 26. travnja 2010. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114017.pdf

Kako bi se pojačao nadzor nad eksplozivima, Komisija će poticati sve države članice da se u potpunosti priključe tom sustavu i da ga upotrebljavaju.

U skladu s prijedlogom za reviziju Direktive o vatrenom oružju donesenim 18. studenoga 2015.²⁸ Komisija će ocijeniti načine za razmjenu informacija unutar sustava o kretanju vatrenog oružja u EU-u, uzimajući u obzir relevantne postojeće informacijske sustave i instrumente EU-a. Sustavom bi trebalo osigurati vezu između država članica koje unose podatke i onih koje se njima koriste kako bi prijenos unutar EU-a bio sigurniji te kako bi se poboljšala sljedivost oružja i streljiva.

Kako bi se ojačala sljedivost kretanja zakonitog oružja unutar države članice i među državama članicama, Komisija će istražiti mogućnost zabrane gotovinskih plaćanja za prodaju ili nabavu vatrenog oružja i streljiva koje obavljaju pojedinci.

Snažniji nadzor na vanjskim granicama

Unatoč tome što postoje različiti izvori nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima, nadzor na vanjskim granicama te suradnja policije i carinskih tijela i dalje su od iznimne važnosti.

Komisija poziva države članice na provođenje **nadzora robe na vanjskim granicama na temelju rizika**, neovisno o tome stiže li roba komercijalnim prijevozom (npr. u kontejnerima), putničkim prijevozom (npr. automobilima) ili u prtljazi putnika. Komisija u tu svrhu državama članicama predlaže uspostavljanje **mjera prioritetnog carinskog nadzora** na vanjskim granicama za nadzor nezakonite trgovine vatrenim oružjem i, koliko je to moguće, eksplozivima. Komisija će ubrzati provedbu svih sigurnosnih mjera predviđenih u Strategiji upravljanja rizicima u carinskim pitanjima i akcijskom planu, a države članice trebale bi prilagoditi svoje napore u skladu s tim.²⁹

Praćenje vatrenog oružja koje upotrebljavaju zločinci i teroristi

Praćenje vatrenog oružja važan je dio istraga o kaznenim djelima povezanim s vatrenim oružjem i novih spoznaja o kanalima koji se odnose na nezakonito vatreno oružje. Također je iznimno važno uspješno onemogućiti pristup eksplozivima i prekursorima eksploziva. Istragama bi pomogla i mogućnost praćenja streljiva, koja je trenutačno ograničena.

Revizijom Direktive o vatrenom oružju koju predlaže Komisija predviđaju se zajednička pravila o označivanju vatrenog oružja kako bi se poboljšala sljedivost zakonski posjedovanog ili uvezenog vatrenog oružja.

Komisija će usto nastaviti pružati punu potporu aktivnostima **Europske stručne skupine za vatreno oružje**³⁰ u razvoju **priručnika za sljedivost i praćenje nezakonitog vatrenog oružja**. Na temelju Međunarodnog instrumenta za praćenje i međunarodnih najboljih praksi proizašlih iz UN-ovih međunarodnih standarda za nadzor malog oružja (ISACS)³¹, taj će se

²⁸ COM(2015) 750 završna verzija od 18.11.2015. Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća 91/477/EEZ o nadzoru nabave i posjedovanja oružja.

²⁹ COM(2014) 527 završna verzija, 21.8.2014. Komunikacija o Strategiji EU-a i Akcijskom planu za upravljanje rizicima u carinskim pitanjima: Rješavanje rizika, jačanje sigurnosti lanca opskrbe i olakšavanje trgovine.

³⁰ Europska stručna skupina za vatreno oružje, sastavljena od stručnjaka iz svih država članica EU-a, Europol i pridruženih članica Lihtenštajna, Norveške, Švicarske i Turske, osnovana je 2004. radi poboljšanja razmjene informacija i promicanja suradnje u borbi protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem. Ta iznimno cijenjena mreža podržava Radnu skupinu Vijeća za tijela za provedbu zakona.

³¹ <http://www.smallarmsstandards.org/>

priručnik podijeliti svim tijelima država članica za provedbu zakona. Smjernice i pravila praćenja mogli bi uključivati zahtjev za podnošenje izvještaja Europolu kako bi se olakšalo ispunjavanje zahtjeva za međunarodno praćenje.

Unapređenje osposobljavanja

Osposobljavanje je ključno za podizanje razine stručnosti, a time i poboljšanje suradnje na razini EU-a. Učinkovit i redovit nadzor na vanjskim granicama zahtijeva i praktičnu razmjenu najboljih praksi, stručnog znanja i informacija. CEPOL³² će nastaviti sa svojim aktivnostima u tom području i provesti „analizu nedostataka” kako bi se odredile trenutačne potrebe za osposobljavanjem. To bi moglo dovesti do stvaranja **zajedničkih nastavnih programa o vatrenom oružju i eksplozivima** za sve stručnjake država članica, u suradnji s Europskom mrežom službi za uklanjanje eksplozivnih sredstava (EEODN)³³. CEPOL će razmotriti i razvoj programa osposobljavanja sa stručnjacima za vatreno oružje iz trećih zemalja.

Razvijanje inovativnih alata za otkrivanje

U Komunikaciji Komisije o otkrivanju³⁴ iz 2014. istaknuto je da se učinkovita strategija otkrivanja prijetnji može ostvariti samo ako se primjereno uzmu u obzir opasne tvari i okolina (zrakoplovi, javne površine, sportska događanja, javni gradski prijevoz, itd.). U civilnom zrakoplovstvu upotrebljavaju se posebne norme za tehnologije i postupke otkrivanja, ali to nije bio slučaj s drugim javnim područjima (sportska događanja, drugi načini prijevoza i kritična infrastruktura). Potrebni su daljnji naponi u uporabi tehnologije za otkrivanje i standardizaciji njezine uporabe. Komisija je 2012. započela program probnog otkrivanja u različitim radnim sredinama (zračnim lukama, kritičnoj infrastrukturi, javnim zgradama i na javnim događanjima, kao što je Euro 2012. u Poljskoj)³⁵.

Komisija će na temelju tih aktivnosti procijeniti izvedivost uspostavljanja **EU-ove skupine za otkrivanje**, koju će činiti stručnjaci iz Komisije i država članica, a kojom bi se ojačali kapaciteti i stvorili programi podrške u području otkrivanja eksploziva i vatrenog oružja. Takva bi skupina u početku bila usredotočena na **pružanje potpore** tijelima za provedbu zakona i relevantnim službama država članica, a s vremenom bi širila opseg djelovanja.

Posebne mjere:

- *Jačanje prekogranične operativne suradnje:*
 - *potpunom provedbom Operativnog akcijskog plana (OAP) o vatrenom oružju,*
 - *snažnijom suradnjom kako bi se onemogućio pristup nezakonitom vatrenom oružju na internetu (javne mreže i mračne mreže),*
 - *ocjena načina razmjene informacija unutar sustava o kretanju vatrenog oružja u EU-u uzimajući u obzir relevantne postojeće sustave i instrumente informiranja u EU-u,*
 - *istraživanje mogućnosti zabrane gotovinskog plaćanja za prodaju ili nabavu vatrenog oružja i streljiva koje vrše pojedinci,*
 - *jačanje nadzora na vanjskim granicama provođenjem nadzora robe na*

³² Europska policijska akademija, <https://www.cepoleurope.eu/who-we-are/european-police-college/about-us>

³³ EEODN je proteklih godina postala iznimno cijenjena mreža koja stručnjacima za eksplozive iz svih država članica omogućuje osposobljavanje i dijeljenje informacija, uključujući o nedavnim incidentima.

³⁴ COM(2014) 247 završna verzija, 5.5.2014.

³⁵ Na temelju tih probnih otkrivanja nastale su različite smjernice, poput onih za zaštitu lakih meta u zračnim lukama, upotrebljavanje pasa za otkrivanje eksploziva te za zaštitu lakih meta u različitim okolinama, kao i za otkrivanje tragova vatrenog oružja i eksploziva na putovnicama. Te će smjernice biti dostupne državama članicama.

- temelju rizika te uspostavljanjem mjera prioritarnog carinskog nadzora,*
- *jačanje praćenja vatrenog oružja razvojem priručnika za sljedivost i praćenje nezakonitog vatrenog oružja u okviru Europske stručne skupine za vatreno oružje,*
 - *razvijanje zajedničkih programa osposobljavanja u području vatrenog oružja i eksploziva,*
 - *razvijanje inovativnih alata za otkrivanje,*
 - *zajedničke operativne mjere koje uključuju sva relevantna tijela za provedbu zakona.*

4. POBOLJŠANJE PRIKUPLJANJA I DIJELJENJA OPERATIVNIH INFORMACIJA OPTIMALNOM UPORABOM POSTOJEĆIH ALATA

U **Europskom programu sigurnosti** istaknuta je snažna potreba za **potpunom upotrebom postojećih alata** koje Unija stavlja na raspolaganje državama članicama kako bi se olakšala **razmjena informacija** među nacionalnim tijelima za provedbu zakona. Za preostale kritične propuste mogu biti potrebni dodatni alati EU-a, uz **istodobno jamstvo učinkovite interoperabilnosti postojećih sustava**.

Postojanje različitih sustava razmjene informacija koje različita tijela za provedbu zakona upotrebljavaju u različite svrhe, pri čemu su svi relevantni za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima ističe potrebu za snažnijom tehničkom povezanošću. Komisija će procijeniti koji je najbolji način za osiguranje učinkovite kompatibilnosti tih sustava.

Kako bi to učinila, Komisija će posebnu pozornost posvetiti potrebi jačanja suradnje između policije i carine, pritom uzimajući u obzir sustav razmjene informacija o kretanjima vatrenog oružja unutar EU-a koji bi se trebao razviti u skladu s nacrtom preinačene Direktive o vatrenom oružju predstavljenim 18. studenoga 2015.

Osiguranje interoperabilnosti sustava iARMS/SIS II/UMF

U skladu sa Zaključcima Vijeća od 8. listopada 2015. Komisija poziva države članice na sustavan unos informacija o traženom vatrenom oružju u SIS te na veći unos informacija u Europolov informacijski sustav (EIS) i Interpolov sustav iARMS, ako su dostupni.

Interoperabilnost **Schengenskog informacijskog sustava (SIS)**³⁶ i sustava INTERPOL iARMS³⁷ znatno bi olakšala mjere provedbe zakona, čime bi one postale učinkovitije.

Ta se operabilnost već dokazuje u praksi u aktualnim akcijama između Komisije i Interpola. Interpol je ažurirao softver „FIND” kako bi obuhvaćao i vatreno oružje te zatražio od država članica da se dobrovoljno jave za **pilot-projekt** koji će pokrenuti u prvoj polovini 2016. u

³⁶ SIS je najveća platforma za razmjenu podataka o izgubljenom i ukradenom vatrenom oružju u EU-u i u zemljama pridruženima Schengenu. Trenutačno je povezano 29 europskih zemalja. Do 31. prosinca 2014. zabilježeno je 457 059 upozorenja o vatrenom oružju, od čega je samo 180 komada pronađeno 2014. (od ukupno 128 598 pronalazaka na temelju upozorenja za sve kategorije vatrenog oružja). Za tako nisku stopu uglavnom su odgovorni problemi s kvalitetom podataka, poput činjenice da mnoge države članice ne zabilježavaju kalibar i da serijski brojevi oružja nisu jedinstveni.

³⁷ Interpolov sustav za evidenciju i upravljanje praćenjem nezakonitog oružja („iARMS”) koji financira EU olakšava razmjenu i suradnju u istragama među tijelima za provedbu zakona u odnosu na međunarodno kretanje nezakonitog vatrenog oružja, kao i zakonitog vatrenog oružja kojim je počinjen zločin. Interpolova baza podataka iARMS uvodi se u 190 zemalja članica Interpola. Sadržava otprilike 756 000 zapisa koje su većinom unijele Australija i zemlje Latinske Amerike. Zasad je samo tri posto informacija o vatrenom oružju u bazu podataka iARMS uneseno u zemljama EU-a. <http://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

kojem bi istovremeno pretraživale nacionalne baze podataka, SIS i iARMS. Naposljetku, vrijednosti „vrste vatrenog oružja” mogu se pretraživati u oba sustava i mogu se usporediti tablice u kojima se opisuju marke vatrenog oružja.

Komisija će nastaviti **suradnju s Europolom³⁸, Interpolom i državama članicama** u svrhu osiguravanja interoperabilnosti između tih dvaju sustava do srpnja 2016. U tu svrhu Komisija poziva **države članice da sudjeluju u pilot-projektu.**

Istodobno, omogućivanjem pristupa svim nacionalnim tijelima za provedbu zakona, graničnim i carinskim tijelima, u okviru njihovih ovlasti, znatno bi se poboljšala učinkovitost operativnog rada na terenu. Trebalo bi i dalje iskorištavati mogućnost istodobnog unošenja ili pretraživanja podataka u više baza podataka koje sadržavaju slične ili dodatne informacije.

Poboljšanje razmjene balističkih podataka

Većina vatrenog oružja posjeduje jedinstvene odlike prema kojima ga se može prepoznati čak i ako nije ostavljeno na mjestu zločina pa se ključne informacije mogu odrediti prema metku, vrsti rane (ako postoji) i bilo kakvim tragovima oružja na mjestu zločina.

Trenutačno ne postoji sustav na razini EU-a za analizu balističkih podataka, niti središnja baza podataka za upisivanje i uspoređivanje te analize. Države članice EU-a zasad upotrebljavaju dva različita sustava³⁹. Sedmim okvirnim programom Komisija je podržala projekt (Platforma Odisej) usmjeren na rješavanje problema analize podataka o zločinima i balističkih podataka prikupljenih s pomoću različitih balističkih sustava širom Europe⁴⁰. Slijedom zaključaka projekta Odisej Komisija će olakšati **razmjenu balističkih podataka putem posebne platforme** s pomoću Mreže balističkih podataka i drugih relevantnih sustava kojima se koriste države članice.

Široka uporaba sustava iTRACE

Međunarodna zajednica trenutačno ne raspolaže konkretnim podacima o tome kada, gdje i kako zakonito proizvedeno konvencionalno oružje ulazi na nezakonito tržište i preusmjerava se dionicima oružanih sukoba ili drugim nezakonitim krajnjim korisnicima.

EU stoga financira projekt „iTRACE”⁴¹. Na temelju ostvarenih pozitivnih rezultata⁴², EU podržava drugu fazu programa iTRACE, uključujući jačanje istraga na terenu i širenje

³⁸ Povezani projekt Univerzalni oblik poruka (engl. *Universal Message Format* – UMF, temelj za sastavljanje standardiziranog sustava razmjene podataka za međusobno povezane raspršene sustave provedbe zakona) uskladit će se s projektom interoperabilnosti sustava SIS i iARMS.

³⁹ Interpol omogućuje pristup Mreži balističkih podataka (IBIN) za zemlje koje raspolažu tehnologijom Integriranog sustava balističkog prepoznavanja (IBIS). Trenutačno u mreži IBIN sudjeluje 19 zemalja širom svijeta, od čega je osam država schengenskog prostora. Još 42 zemlje upotrebljavaju tehnologiju IBIS ali nisu dio IBIN-a (od čega su tri države članice EU-a). Do sada je zabilježeno 36 pronalazaka, od čega većina u državama članicama EU-a.

⁴⁰ http://research.shu.ac.uk/aces/odyssey/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=8

⁴¹ Odluka Vijeća 2013/698/ZVSP: U okviru projekta iTrace prikupljaju se i pružaju precizne i provjerene informacije s podacima prikupljenima na terenu u pogledu nezakonitih pravaca trgovine preusmjerenim konvencionalnim oružjem ili onim kojim je nezakonito trgovano. <http://www.conflictarm.com/itrace/> Osim toga, još je jedan od ciljeva projekta iTRACE podržati provedbu Ugovora o trgovini oružjem pružanjem pomoći nacionalnim tijelima u otkrivanju preusmjeravanja prenesenog konvencionalnog oružja te u procjeni rizika od preusmjeravanja tijekom provjere prijava za dozvole za izvoz. Rezultati istraga na terenu koje su proveli stručnjaci privatnog poduzeća *Conflict Armament Research* (CAR) u 21 zemlji (posebno u Africi i na Bliskom istoku) unose se u javno dostupnu „bazu podataka za praćenje oružja” o preusmjerenom oružju ili oružju kojim je nezakonito trgovano.

geografskog područja primjene tog alata. Međutim, jasno je da napredak ovisi o tome hoće li države, uključujući sve države članice EU-a, odgovoriti na zahtjeve praćenja. Nadalje, svako otkrivanje za koje je zaslužno bilo koje nacionalno tijelo za provedbu zakona trebalo bi provjeriti u tom alatu. U tu će svrhu Komisija razmotriti jesu li državama članicama EU-a potrebna obvezujuća pravila u tom području.

Komisija će podržati **blisku suradnju Europolu, Interpolu, glavnih dionika projekta iTRACE i ostalih relevantnih tijela**, kao što su carinska tijela i tijela za izdavanje dozvola za uvoz i izvoz vatrenog oružja, radi jačanja operativne suradnje, praćenja i sprječavanja preusmjeravanja vatrenog oružja na nezakonito tržište.

Razvijanje Europolova sustava analize i osiguranje potpune provedbe Europolove središnje točke za vatreno oružje

Europol bi 2016. trebao razviti novu **Platformu za Europolov sustav analize (EAS)**, snažan alat za analizu koji omogućuje operativnu i stratešku analizu podataka koje dostavljaju države članice i treće strane. Osmišljen je kao jedan od Europolovih osnovnih sustava za obradu informacija. Komisija će nastojati osigurati brzu i sveobuhvatnu primjenu ovog alata pružanjem pomoći državama članicama i podržavanjem dodatnih napora za poboljšanje sustavnog praćenja vatrenog oružja. Komisija će razmotriti potrebu za obvezujućim pravilima u tom području kako bi se ojačala Europolova analiza kapaciteta za potporu svim tijelima država članica za provedbu zakona.

Na zahtjev Vijeća 2014., Europol je uspostavio **središnju točku za vatreno oružje**. Ona pruža stratešku i operativnu potporu u provođenju istraga. Trenutačno je s tom središnjom točkom povezana 21 država članica⁴³ i šest trećih zemalja partnera⁴⁴. Od njezina osnivanja, središnja točka za vatreno oružje zaprimila je 3089 priloga uz približno 625 istraga, uključujući podatke o 35 000 komada vatrenog oružja, 28 700 osoba i približno 3216 sumnjivih poduzeća. Ove je godine središnja točka za vatreno oružje zaprimila 1750 priloga. Komisija poziva **sve države članice da proaktivno dijele informacije i u potpunosti sudjeluju u akcijama središnje točke za vatreno oružje**.

Optimizacija uporabe Europskog podatkovnog sustava o bombama (EBDS)

U okviru Akcijskog plana EU-a za eksplozive, Komisija je financirala razvoj **Europskog podatkovnog sustava o bombama (EBDS)**, kojime trenutačno upravlja Europol. EBDS povezuje gotovo sve države članice, Norvešku i Komisiju te ga se može upotrijebiti za razmjenu tehničkih podataka u pogledu eksploziva i materijala CBRN te incidenata, kretanja i uređaja.

Trebalo bi osigurati **potpunu povezanost** relevantnih korisnika u državama članicama te uložiti dodatne napore za određivanje svih mogućih relevantnih korisnika i za osposobljavanje korisnika tog sustava. Osim toga, Komisija će u suradnji s Europolom procijeniti treba li EBDS sadržavati informacije za rano uzbunjivanje⁴⁵, imati mogućnosti

⁴² 130 000 zabilježenih stavaka: oružje, streljivo i povezani materijali; 213 zahtjeva u okviru projekta Trace poslano vladama (do srpnja 2015.)

⁴³ Članice središnje točke: Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Ujedinjena Kraljevina.

⁴⁴ Eurojust, Interpol, Švicarska, Australija, američki Ured za alkohol, duhan, vatreno oružje i eksplozive te Albanija.

⁴⁵ Sustav ranog uzbunjivanja razvijen je u skladu s Akcijskim planom EU-a za eksplozive uz financijsku potporu Komisije, ali njime se nisu uspjela povezati sva tijela država članica.

otkrivanja te treba li taj sustav povezati s drugim odabranim europskim bazama podataka. Za nadopunu informacija koje se dijele putem EBDS-a, Komisija će predložiti redovito izvješćivanje u povjerljivom okruženju u kojem će države članice i Europol moći podijeliti specijalizirane procjene opasnosti u pogledu eksploziva.

Posebne mjere:

- *procjena postojećih sustava za razmjenu informacija relevantnih za borbu protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima u cilju osiguranja njihove tehničke kompatibilnosti s posebnim naglaskom na jačanje suradnje policije i carinskih tijela te napredak predviđen nacrtom Direktive o vatrenom oružju,*
- *osiguranje učinkovite interoperabilnosti postojećih informacijskih sustava, uključujući iARMS/SIS II u kombinaciji s UMF-om,*
- *širenje područja primjene projekta iTRACE, Europskog podatkovnog sustava o bombama (EBDS) i Europolovog sustava analize uz osiguranje potpune upotrebe njegove središnje točke za vatrena oružja,*
- *poboljšanje razmjene balističkih podataka putem posebne platforme.*

5. JAČA SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA

Kako je navedeno u u Zajedničkoj komunikaciji Europske komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o preispitivanju Europske susjedske politike⁴⁶ donesenoj 18. studenoga 2015., EU će ojačati svoju suradnju sa susjednim zemljama u pogledu sigurnosti, uključujući suradnju u borbi protiv nezakonite trgovine ljudima, nezakonite trgovine malim i lakim oružjem te drogom.

Nezakonitu trgovinu i uporabu vatrenog oružja i eksploziva trebalo bi sustavno **uvrštavati u dijaloge o sigurnosti** s ključnim zemljama i organizacijama partnerima. Ti bi dijalozi isto tako trebali bi, kad god je to relevantno, dovesti do posebnih zajedničkih akcijskih planova o vatrenom oružju te, prema potrebi, eksplozivima, koji uključuju agencije EU-a kao što su Europol, Eurojust i CEPOL, kao i relevantne međunarodne organizacije poput UN-a i Interpola. U nekim bi se slučajevima (poput zaplijenjenog/otpisanog oružja) mogla predvidjeti i EU-ova financijska pomoć, primjerice, u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru, drugih EU-ovih programa za pomoć ili proračuna ZVSP-a.

Osposobljavanje i druge mjere potpore (uključujući davanje odgovarajuće opreme i alata) kako bi se ojačali kapaciteti zemalja partnera i drugih relevantnih trećih zemalja u borbi protiv nezakonite trgovine i uporabe vatrenog oružja i eksploziva, trebali bi biti, kad god je to relevantno, dio programa suradnje na globalnoj, regionalnoj ili bilateralnoj razini.

Jačanje operativnih aktivnosti i širenje područja primjene Akcijskog plana EU – jugoistočna Europa.

U interesu je EU-a i njegovih partnera iz jugoistočne Europe ojačati suradnju protiv zajedničkih prijetnji koje predstavlja nezakonitu trgovinu vojnim oružjem i eksplozivima⁴⁷.

⁴⁶ JOIN(2015) 50 završna verzija.

⁴⁷ EU od 2002. podupire nastojanja da se smanji opasnost koju predstavlja prikupljanje malog i lakog oružja (SALW) u velikim količinama te stvaranje zaliha streljiva u jugoistočnoj Europi

Ta je suradnja dodatno ojačana donošenjem **Akcijskog plana protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem između EU-a i jugoistočne Europe (2015. – 2019.)**⁴⁸.

Potrebno je **hitno ubrzati** provođenje aktivnosti u okviru Akcijskog plana kako bi se dodatno smanjio nezakoniti ulazak vatrenog oružja u EU. Europol bi trebao **ubrzati** provedbu **Operativnog akcijskog plana za 2016.** za ciklus politika, osobito organizacijom **zajedničkih operacija na temelju obavještajnih podataka** i **bliže suradnje časnika za vezu** u regiji s **Mrežom stručnjaka za vatreno oružje**.

Komisija će početkom 2016. s partnerima iz regije zapadnog Balkana organizirati drugu konferenciju kako bi **ocijenili provedbu Akcijskog plana** i raspravili o daljnjim koracima, uključujući i prijedlog za proširenje područja djelovanja tog Akcijskog plana na nezakonite eksplozive.

Zemlje zapadnog Balkana primjenjuju nacionalne strategije za borbu protiv nezakonite trgovine malim i lakim oružjem i njegova širenja. Napredak ostvaren u tom području također se prati u kontekstu 24. poglavlja pristupnih pregovora – Pravosuđe, sloboda i sigurnost.

Na temelju iskustava stečenih sličnim inicijativama⁴⁹ Komisija će, u suradnji s ključnim partnerima, razmotriti relevantnost **programa otkupa vatrenog oružja** u regiji.

Jačanje suradnje sa zemljama Bliskog istoka i sjeverne Afrike (MENA)

Trenutačna nestabilnost u zemljama Bliskog istoka i sjeverne Afrike, a posebno sukobi u Libiji i Siriji drastično su povećali razinu nezakonite trgovine vatrenim oružjem u regiji. To predstavlja značajnu dugotrajnu prijetnju sigurnosti EU-a, koju treba hitno riješiti.

EU je već započeo dijalog kako bi istražio mogućnost buduće suradnje sa zemljama Bliskog istoka i sjeverne Afrike (nakon početnih kontakata i prve konferencije sa zemljama Bliskog istoka i sjeverne Afrike na tehničkoj razini održane 1. listopada 2015.) te će nastojati **ojačati suradnju relevantnih tijela EU-a i zemalja Bliskog istoka i sjeverne Afrike za provedbu zakona, osigurati potporu u stvaranju kapaciteta** u okviru relevantnih regionalnih i/ili

(<http://www.seesac.org/news.php?id=495>). EU je financirao različite projekte u regiji zapadnog Balkana u cilju povećanja sigurnosti upravljanja zalihama.

⁴⁸ Nakon Forumu ministara pravosuđa i unutarnjih poslova EU-a i zapadnog Balkana održanog 2012. u Tirani, 2013. godine osnovana je regionalna mreža stručnjaka za borbu protiv nezakonite trgovine oružjem. To je rezultiralo donošenjem Akcijskog plana. Njega su u prosincu 2014. podržali i Vijeće i partneri zapadnog Balkana na Forumu ministara pravosuđa i unutarnjih poslova EU-a i zapadnog Balkana održanom u Beogradu. Akcijskim planom predviđene su sljedeće mjere:

- jačanje razmjene informacija na regionalnoj razini te s državama članicama, uključujući Europol, o proizvodnji, skladištenju i nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem i streljivom, u cilju razvijanja učinkovitijih normi za provođenje istraga i prikupljanje podataka,
- jačanje operativne suradnje u području provedbe zakona na regionalnoj razini te s državama članicama i Europolom radi kontrole proizvodnje, skladištenja i nezakonite trgovine vatrenim oružjem i streljivom,
- poboljšanje prikupljanja i razmjene statističkih podataka o proizvodnji, skladištenju i nezakonitoj trgovini vatrenim oružjem i streljivom,
- promicanje umrežavanja na svim razinama, razmjena najboljih praksi i organizacija zajedničkog osposobljavanja stručnjaka iz regije zapadnog Balkana,
- usklađivanje nacionalnog zakonodavstva o vatrenom oružju s normama EU-a i međunarodnim normama.

⁴⁹ Strategija EU-a za borbu protiv nezakonitog prikupljanja i trgovine malim i lakim vatrenim oružjem i streljivom. Dok. 5319/06 PESC 31, 13 siječnja 2006.;

– Odluka Vijeća 2013/730/ZVSP,

– Akcijski program UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonitog trgovanja malim i lakim oružjem u svim njegovim aspektima <http://www.un.org/disarmament/content>

bilateralnih programa⁵⁰ te razviti **operativne mjere** u skladu sa zajednički dogovorenim okvirom.

Taj je regionalni pristup potrebno dopuniti na bilateralnoj razini sustavnim uključivanjem teme vatrenog oružja i eksploziva u dijaloge o politikama sa zemljama Bliskog istoka i sjeverne Afrike u okviru sporazuma o pridruživanju Europskoj susjedskoj politici te povezanih pododborna o pitanjima pravosuđa i unutarnjih poslova te, prema potrebi, uključivanjem dijaloga o borbi protiv terorizma (već započetih s Tunisom i onih koji će započeti s Libanom, Jordanom, Alžirom i Marokom).

Nezakonito širenje i trgovina konvencionalnim oružjem unutar **Libije** i iz nje i dalje stvara nesigurnost u regiji, uključujući putem daljnjeg preusmjerenja improviziranih eksplozivnih naprava (IED)⁵¹ ili sustava MANPADS⁵². Paravojne skupine u Libiji navodno su zaplijenile i kemijsko oružje iz neprimjereno osiguranih skladišta te bi ono moglo pasti u ruke nasilnim ekstremističkim skupinama ili teroristima.

Jednom kad se sastavi vlada nacionalnog jedinstva, EU će hitno i u suradnji s drugim relevantnim međunarodnim partnerima libijskim vlastima omogućiti pristup programima za razvoj kapaciteta za borbu protiv terorizma. Rješavanje pitanja nezakonite trgovine vatrenim oružjem i uporabe eksploziva bit će važan sastavni dio tog paketa.

Jačanje suradnje s Ukrajinom

EU-u i Ukrajini u interesu je ojačati suradnju protiv zajedničkih prijetnji koje predstavljaju nezakonita trgovina vatrenim oružjem i eksplozivima i njihova uporaba. Istodobno bi EU mogao ojačati svoju potporu reformi sektora civilne sigurnosti u Ukrajini, uključujući u području interesa koje je obuhvaćeno ovom Komunikacijom.

Jačanje suradnje s Turskom

Trenutačni razgovori između EU-a i Turske o borbi protiv terorizma trebali bi se proširiti i na temu nezakonite trgovine vatrenim oružjem i eksplozivima i njihove uporabe.

Jačanje suradnje s drugim regionalnim dionicima i međunarodnim organizacijama

Terorističke i kriminalne skupine pogoršavaju ionako osjetljivu sigurnosnu situaciju u **Libiji**, utječući na zemlje Sahela, (npr. Mali) i sigurnosnu situaciju u regiji jezera Čad (posebice u Nigeriji). Komisija će u suradnji s Europskom službom za vanjsko djelovanje osigurati odgovarajuću potporu borbi protiv tih skupina u obliku pomoći koja se odnosi na sigurnost, uključujući putem novoosnovanog Kriznog fonda Europske unije za stabilnost i rješavanje temeljnih uzroka nezakonite migracije i raseljenih osoba u Africi.

Komisija će pomoći zemljama Lige arapskih država⁵³ u razvoju računalnog sustava za nadzor prijenosa oružja i naoružanja te istražiti načine na koje bi kontaktne točke Lige arapskih država za malo i lako oružje mogle surađivati s odgovarajućim strukturama EU-a.

⁵⁰ Primjerice, Europski instrument za susjedstvo i Instrument za doprinos stabilnosti i miru, kao što je već slučaj s novim programom EUROMED Police IV (koji će uskoro biti pokrenut).

⁵¹ Oružje iz Libije pronađeno je u zemljama kao što su Čad, Egipat, Gaza, Mali, Niger i Tunis.

⁵² Lako prijenosni sustav protuzračne obrane.

⁵³ Liga arapskih država regionalna je organizacija arapskih zemalja u sjevernoj Africi i njezinoj neposrednoj blizini, na Afričkom rogu i Arapskom poluotoku.

Na temelju postojećih nastojanja EU-a u okviru provedbe Strategije EU-a o malom i lakom oružju iz 2005.⁵⁴, kao i Europske sigurnosne strategije⁵⁵, EU će nastaviti promicati ratifikaciju, prijenos i provedbu relevantnih međunarodnih konvencija, kao što su Ugovor o trgovini oružjem i Protokol o vatrenom oružju Konvencije UN-a o transnacionalnom organiziranom kriminalu. Upotrijebit će se i CBRN-ove regionalne mreže uspostavljene u osam regija, u skladu s EU-ovom inicijativom za smanjenje rizika.

Posebne mjere:

- *jačanje operativnih aktivnosti i širenje područja primjene Akcijskog plana EU – jugoistočna Europa,*
- *jačanje suradnje sa zemljama Bliskog istoka i sjeverne Afrike (MENA),*
- *jačanje suradnje s Ukrajinom i Turskom,*
- *jačanje suradnje s drugim relevantnim trećim zemljama, regionalnim dionicima i međunarodnim organizacijama.*

ZAKLJUČCI

Komisija poziva države članice i sve ostale relevantne dionike na poduzimanje svih koraka nužnih za osiguranje brze provedbe ovog Akcijskog plana. Komisija će podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi ovog Akcijskog plana u okviru izvješćivanja o provedbi Europskog programa sigurnosti svakih šest mjeseci.

⁵⁴ http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/conventional_weapons/salw/index_en.htm

⁵⁵ <http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/>